

GØDNINGREGLER FOR ØKOLOGER 2017/2018

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se 'EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne'

Den tilladte gødningsmængde på økologiske bedrifter er reguleret af flere forskellige regelsæt, og det er altid det laveste niveau, som skal overholdes.

Denne artikel samler reglerne for gødning fra økologiregler, harmoni-/fosforregler, tilkudsaftaler, brancheaftaler m.v.

Oversigtsskema

Se en uddybende beskrivelse af reglerne nedenfor.

Regelgrundlag	Enheder for beregningen	Arealer, der indgår
Generelle harmoniregler	Kvælstofloft: max. 170 kg total N pr. ha	Gns. for hele bedriftens harmoniareal
	Fosforloft: kg P pr. ha beregnes ud fra gødningstyperne på bedriften	
Generelle gødningsregler	N-kvote (udnyttet N)	For hele bedriftens harmoniareal
	Max. 170 kg total N pr. ha i økologisk og ikke-økologisk gødning	Gns. for økologiske arealer –

EU økologiregler	gødning Dokumenteret behov eller max. 50 kg udnyttet N pr. ha i ikke-økologisk gødning	gælder fra markens omlægningsdato
Økologisk Arealtilskud (5-årigt tilsagn søges i fællesskemaet)	Basistilskud: max. 100 kg udnyttet N pr. ha Tillæg til nedsat N: max. 60 kg udnyttet N pr. ha	Gns. for hele bedriftens harmoniareal
Brancheaftale for kreaturer (Mælkeproducenter og leverandører af oksekød til Friland)	Max. 100 kg udnyttet N pr. ha	Gns. for hele bedriftens harmoniareal – gælder fra omlægningsdatoen for besætningen
Anden regulering	Begrænset N på mark-/bedriftsniveau f.eks. ift. natur- og miljøudpegninger	

EU regler for økologisk jordbrug

Er defineret i Kommissionens Forordning nr. 889 om økologisk produktion fra 2008 ([KFO 889/2008](#))

- 170 kg total kvælstof i husdyrgødning pr. ha på bedriftens harmoniareal.
- Ikke-økologisk gødning - tilladte midler fra bilag 1. Dokumenteret behov eller max. 50 kg udnyttet kvælstof pr. ha. Alle kvælstofholdige gødningsmidler er medregnet.

170 kg total-kvælstof fremgår af [vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#) fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. I forhold til KFO 889/2008 omfatter de 170 kg total-kvælstof kun husdyrgødning, men bemærk den nye definition under de generelle harmoniregler, hvor 170 kg kvælstof omfatter husdyrgødning og anden organisk gødning – f.eks. Øgro-produkter, restprodukter og vegetabilisk biomasse.

Muligheden for at bruge ikke-økologisk gødning er betinget af, at der ikke er økologisk gødning nok til rådighed. Som en dansk fortolkning kan man uden dokumentation bruge op til 50 kg udnyttet kvælstof i gns. pr. ha harmoniareal på bedriften. Alle ikke-økologiske kvælstofholdige gødningstyper skal indgå i beregningen af de 50 kg udnyttet kvælstof. Komposteret eller forgæret plantemateriale regnes som gødning, hvis det indeholder mere end 3 kg N pr. ton eller mere end 20 kg N pr. ton tørstof. Rent have- og parkaffald regnes dog ikke som gødning, uanset kvælstofindhold, og indgår ikke i beregningerne.

Kan man dokumentere et øget behov for gødning på bedriften, og i øvrigt lever op til en række dyrkningsregler, herunder mindst 25 pct. kvælstof-fikserende hovedafgrøder i sædskiftet, må der bruges mere gødning end 50 kg udnyttet N pr. ha. Krav til dokumentation af et øget behov for gødning fremgår af [vejledning om økologisk jordbrugsproduktion, afsnit 8.2](#). De specifikke retningslinjer er justeret med virkning fra den 1. januar 2016.

Aftale om udfasning af ikke-økologisk husdyrgødning

De økologiske organisationer i Danmark ønsker at reducere andelen af ikke-økologisk husdyrgødning på de økologiske bedrifter, og arbejder på at udfase brugen af disse i takt med, at der sikres andre brugbare alternativer. Der forventes ikke ændringer for 2018 og 2019, fordi der skal være mindst et års varsel for evt. ændringer før planperiodens start.

Generelle harmoniregler

Harmonireglerne ændres fundamentalt med den nye husdyrgødningsbekendtgørelse, idet begrebet dyreenheder (DE) forsvinder, og reguleringen af udbragt husdyrgødning erstattes af et loft for den samlede udbragte kvælstofmængde (kvælstofloft) og den samlede fosformængde (fosforloft). Samtidig reguleres anden organisk gødning sammen med husdyrgødning, så kvælstof- og fosforloftet gælder for den samlede tilførsel i husdyrgødning og anden organisk gødning. Herunder også gødnings-/affaldstyper som tidligere blev reguleret under slambekendtgørelsen.

Kvælstofloft

Det generelle kvælstofloft er 170 kg total kvælstof pr. ha. Økologiske bedrifter er fortsat ikke omfattet af undtagelsen for kvægbrug, hvor der må udbringes husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 230 kg kvælstof pr. ha harmoniareal pr. planperiode. Reglerne om kvælstofloftet fremgår af [vejledning om gødsknings- og harmoniregler, afsnit 4](#).

Fosforloft

For hver dyregruppe fastsættes et fosforloft. Ud fra de typer gødning, der produceres og modtages på bedriften, beregnes et vægtet fosforloft og et fosforarealkrav. Regler for fosforlofter og fosforarealkrav er defineret i [vejledning om gødsknings- og harmoniregler, afsnit 5](#).

For planperioden 2017/18 er fosforlofterne følgende:	
Kvæg	30 kg P pr. ha
Kvæg - undtagelsesbrug (230 kg N)	35 kg P pr. ha
Slagtesvin	39 kg P pr. ha
Søer og smågrise	35 kg P pr. ha
Fjerkræ og pelsdyr	43 kg P pr. ha
Andre husdyr, anden organisk gødning og handelsgødning	30 kg P pr. ha

Fra 2018/19 indføres skærpede fosforlofter i oplande til visse søer. Her bliver et fast fosforloft på 30 kg P pr. ha. Hvis økologiske smågrise får zink i foderet ved fravæning, gælder særlige og meget restriktive begrænsninger på udbringning af gødningen.

Fosforloftet kan hæves, hvis det gennemsnitlige fosfortal (Pt) på harmoniarealerne er under 4,0. Der kan gives et tillæg fra 1-14 kg P pr. ha, hvis bedriften opfylder kravene til jordprøver m.v. Fosforloftet kan dog ikke overstige 45 kg P pr. ha. Regler for forøgelse af fosforlofter er beskrevet i [vejledning om gødsknings- og harmoniregler, afsnit 5,4](#).

Se også [Ofte stillede spørgsmål om ny fosforregulering](#) på LandbrugsInfo.

Kvælstofkvote for bedriften

Bedriftens generelle kvælstofkvote skal beregnes uden at tage hensyn til, at det er en økologisk bedrift. Kvælstofkvoten opgøres i udnyttet kvælstof. Afhængigt af afgrødesammensætning kan den generelle kvote være den mest begrænsende faktor f.eks. med en stor andel bælgplanter i sædskiftet. Se [vejledning om gødsknings- og harmoniregler, afsnit 2](#).

Kvælstofkvoten skal i mange tilfælde korrigeres, f.eks. ved miljøstøtteordninger eller begrænsninger i forbindelse med indsatsplaner til drikkevandsbeskyttelse.

Bedrifter, der søger Økologisk Arealtilskud (se nedenfor), skal overholde den kvote, det valgte niveau på 60 eller 100 kg udnyttet kvælstof giver for bedriften, hvis det er lavere end den generelle kvote. I tilfælde af at kvoten skal reduceres for eftervirkning af pligtige efterafgrøder og eventuelt for manglende pligtige efterafgrøder, er det den laveste kvote, som reduceres yderligere.

Økologisk Arealtilskud

Gødningsbetingelserne i den 5-årige støtteordning for økologiske arealer "Økologisk Arealtilskud" indeholder to valgmuligheder for gødningstilførsel:

- 100 kg udnyttet kvælstof pr. ha harmoniareal i gennemsnit for hele bedriften ved tilsagn om basistilskud (870 kr. pr. ha). Betingelsen gælder kun for bedrifter, der er tilmeldt gødningsregistret.
- 60 kg udnyttet kvælstof pr. ha harmoniareal i gennemsnit for hele bedriften ved tilsagn om basistilskud med tillæg til nedsat kvælstof (870 + 500 kr. pr. ha). Det er et krav, at man er tilmeldt gødningsregistret for at få udbetalt dette tillæg.

Alle, der er omfattet af 60 og 100 kg kvælstof-kravet, skal udfylde og indsende skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder i Tast Selv-service samt et gødningsregnskab. Bedrifter med samtidig drift af en økologisk og en konventionel enhed skal også opfylde det valgte kvælstofkrav for hele bedriftens harmoniareal. Dette kvælstofkrav gælder fra den planperiode, hvor tilsagnet starter 1. september.

Brancheaftaler med supplerende regler

De økologiske organisationer, mejerier og Friland A/S har besluttet at ændre gødningsbegrænsningen, så der maksimalt må bruges 100 kg udnyttet kvælstof pr. ha i gns. på bedriften. I beregningen indgår alle kvælstofholdige gødningstyper. Brancheaftalen omfatter økologiske mælkeproducenter og bedrifter, der leverer slagte kreaturer til Friland. Reglen gælder fra det tidspunkt hvor dyrene starter omlægning.

For økologiske bedrifter med svin og fjerkræ eller planteavlbedrifter har brancherne ikke fundet det relevant at indgå en særlig aftale om at begrænse gødningsmængden.

Affald til jordbrugsformål - Slambekendtgørelsen

Flere gødningstyper, der er tilladt i økologisk jordbrug (bilag 1), var tidligere reguleret efter **Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål** (Slambekendtgørelsen) f.eks. vinasse og protamylasse. Regler for udbringning af affald, restprodukter eller anden organisk gødning er nu samlet i husdyrgødningsbekendtgørelsen, så fosforbegrænsningen som gns. over 3 år falder væk.

Anden regulering på bedriften

Vær også opmærksom på, at der kan være andre restriktioner på anvendelse af gødning på den enkelte bedrift. For eksempel kan Kommunernes vand- og Natura 2000-planer begrænse anvendelse af gødning på bedriften. Derimod stilles der ikke længere vilkår i forbindelse med miljøgodkendelse af en husdyrproduktion, som begrænser kvælstoftilførslen på marker/bedriften.